

Domains

Alanlar kuramı

- Langacker, 1987
 - Sözlüksel kavramların sunduğu bilgi yapıları
 - Alanlar

Alan ne demektir?

- Langacker, 1987
 - Bilişsel varlıklar/olgular
 - Kavram
 - Zihinsel sunumun temel birimi
 - Zihinde izole edilmiş birimler olarak yer almaz
 - Zihinde **artalan bilgisiyle** birlikte depolanır
 - Alan
 - Her bir dilsel birim deneyimin belli bir özelliğini betimler
 - Her kavram bir anlam alanına bağlı olarak betimlenir
 - Bir kavramın anlam değeri ALAN bağlamında betimlenir

Alanların üç temel özelliđi

- *Daha temel kavramsal yapılar*
- Boyutluluk
- Konumsal/kurulumsal (Locational vs configurational)
 - Çerçeve anlambilimine benzer ama dört özellik daha ekler

1. Alan matrisi

- Bir sözlüksel kavramı yapılandıran alanlar o kavramın alan matrisini oluşturur
 - Kuş
 - UZAM
 - FİZİKSEL NESNE
 - YAŞAM
 - ZAMAN
 - Isı derecesi
 - DERECE
 - SICAK
 - SOĞUK
 - Somut nesne
 - UZAM
 - KESME
 - ÇATAL-BIÇAK TAKIMI

2. TEMEL – SOYUT ALANLAR

- Deneyimsel temel ve beden deneyimine dayalı bir ayrım
 - Temel alan
 - UZAM, ZAMAN
 - Soyut alan
 - EVLİLİK, AŞK, MÜZİK

3. Alanlar hiyerarşiktir

PARÇA-BÜTÜN ilişkisini gösterir. Belli bir sözlüksel kavram, bu hiyerarşik yapının daha alt ya da üst bölümünde yer alabilir.

PARMAK BOĞUMU → EL → KOL → BEDEN → UZAM

4. Fillmore çerçeveleri birleşim değeriyle (valence), Langacker kavramsal varoluşla açıklar

- bilginin yapısı ve düzenini kavramların birbiriyle ilişkisi açıklar

Temel alanlar

- Başka alanlara bağılı olmadan anlamlandırılan alanlar
- Doğrudan beden deneyimine dayalı
- Duyusal-algısal deneyim gibi önkavramsal deneyimden kaynaklanır.
- Bu da daha karmaşık bilgi alanlarını biçimlendirir
 - Parmak boğumu Uzam ilişkisi

- Ne türde duyuusal algı?
 - Görme
 - RENK ve UZAM (hareketin rolü de var)
 - İŖitme
 - PERDE
 - Dokunma
 - ISI, BASINÇ, ACI
- Ne türde öznel algı?
 - DUYGU ve ZAMAN

İmge şematik alanlar

- Önkavramsal deneyime dayalı
- Temel alanlardan daha karmaşık
 - KAP
 - UZAM, NESNE temel alanlarına dayanır
 - Daha geniş alan matrisi sunar
 - Somut nesne
 - Tüm nesnelere ilişkin deneyim
 - Parça-bütün, merkez-çevre, sayı-yoğunluk, yüzey... gibi şemaları gruplar
 - Isı derecesi
 - Derece, sıcak, soğuk

Temel Alanlar	İmge Şemaları
Karmaşıklık hiyerarşisinde en düşük düzey UZAM, ZAMAN, ISI, PERDE	Karmaşıklık hiyerarşisinde en düşük düzeyi kapsamaması şart değil YUKARI-AŞAĞI, YOL, KAP
Alan matrisinde geniş bir aralığa sahip olması gerekmez ISI, KOKU	Alan matrisinde en geniş yeri tutar ÖLÇEK, NESNE, KAP
Öznel ve duyuşal deneyimden kaynaklanır UZAM, ZAMAN	Sadece duyuşal-algısal deneyimden kaynaklanır KAP, YÜZEY

Boyutluluk

- Kimi alanlar bir ya da daha fazla boyut içerebilir
 - ZAMAN, ISI DERECEİ, PERDE
 - Tek boyut
 - UZAM
 - İki ya da daha fazla boyut
 - Üçgen, insan
 - RENK
 - Üç boyutlu
 - PARLAKLIK, TON, CANLILIK
 - Farklı algısal mekanizmalarla ilişkili
 - DUYGU
 - Boyutlulukla açıklanamaz

Sınırlılık

- Alfabe
 - A-Z
 - Sınırlı
- Akrabalık
 - Sınırsız

Konumsal ve kurumsal alanlar

- Bir alanın belli bir boyuta göre düzenlenip düzenlenmediği
 - UZAM
 - Kurumsal; konumundan bağımsız olarak uzamdaki boyutuna göre belirlenir
 - ÜÇGEN
 - 3 kenarlı, kareden farklı
 - Kavramsal kimliği konumuna bağlı değildir

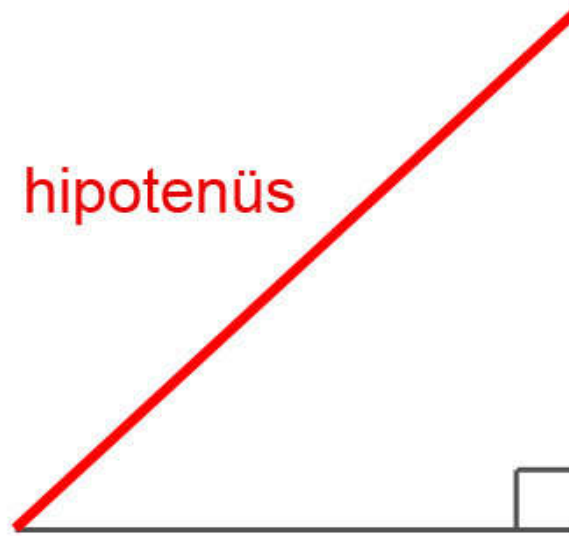
Konumsal ve kurulumsal alanlar

- Diğer uzamsal konum kavramları da buna bağlı
 - “burada” (gönderim noktası)
 - “orada”
 - Bu konumlar, başka konuma (gönderim noktasına) Odayalı olarak belirlenir
 - Bu akşam evde olacağım.

Profile/Base ayrımı

- Sözlüksel kavramlar alan matrisleriyle anlaşılır
- Sözlüksel kavramlar bir dizi alanla çağrıştırılır
- Bu alanların tümü aynı ağda yer alır
 - Bunun bir sonucu; bir sözcüğün belirli bir sözlüksel kavramla çağrışan bilgi bütününe içermesi
 - Ancak bir kavramı anlatmada farklı ansiklopedik bilgi görünümlerinin de rolü var

Profile/Base ayrımı

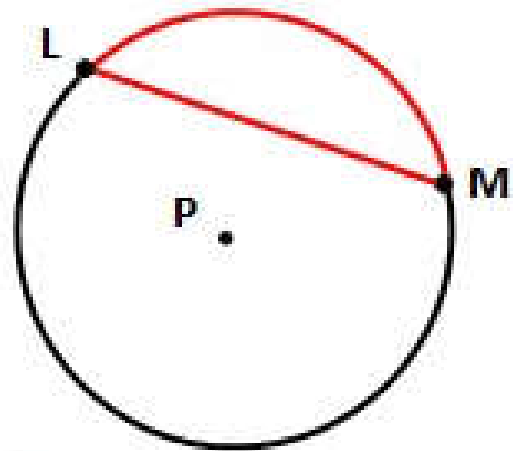

Profile/Base ayrımı

- Hipotenüs
 - DİK ÜÇGENLER
 - ÜÇGENLER
 - GEOMETRİK ŞEKİLLER
 - GEOMETRİK HESAPLAR
 - UZAM

- Profile: sözcüğün işaret ettiği varlık ya da ilişki
 - Önvarsayılan bilgi temelinde ele alınan kavramsal bilgi
- Base: alan matrisinin profili anlamak için önemli olan bölümü
 - Art alan bilgisinin kavramı nasıl desteklediği
- Profil alanın varlığının önemini öne çıkarır
 - Kavramın anlam değeri → ALAN
önvarsayılan bilgi art alan bilgisi

- Örnekte hipotenüs uzun kenarı profiller
- Base olmazsa profile anlamsız kalır
- Aynı base farklı profiller sunar
 - ÇEMBER –BASE
 - ARC - YAY
 - RADIUS - YARIÇAP
 - DIAMETER - ÇAP
 - CIRCUMFERENCE - ÇEVRE

\overline{LM} is a **chord** of circle P.

\widehat{LM} is an **arc** of circle P.

- DAYI - PROFILE

- KİŞİ
- CİNS
- İLİŞKİ
- YAŞAM DÖNGÜSÜ
- ANNE-BABA-ÇOCUK İLİŞKİSİ
- KARDEŞ İLİŞKİSİ

- BASE?

ACTIVE ZONES

- Anlamın ansiklopedik sunumu, bir sözlüksel ögeyle çağrışan anlam kullanıldığı bağlamın bir sonucu olarak değişir.
- Bir sözcede belli bir varlığın sadece bir bölümü etkindir
 - Futbolcu topa kafa attı
 - Futbolcu topa vurdu
 - Futbolcu hekeme kaşını çattı
 - Futbolcu taraftara el salladı

ACTIVE ZONES

- Bu kırmızı kalem kırmızı değil.
- Bu adam adam değil.